

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Anna Dziergawka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym,

w dniu 19 listopada 2025 r.,

wniosku pełnomocnika E.N. i J.N.

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Beatę Janiszewską
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. akt III CSK 2644/25

na podstawie art. 29 § 10 w zw. z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym

p o s t a n o w i ł
odrzuć wniosek

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 10 października 2025 r. (data wpływu) pełnomocnik powodów E.N. i J.N. wniósł o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Beatę Janiszewską wymogów niezawisłości i bezstronności w trybie art. 42a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W uzasadnieniu pełnomocnik podniósł, że wyznaczona do rozpoznania sprawy sędzia Beata Janiszewska została powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Dodatkowo wnioskodawca powołał się na uchwałę połączonych trzech izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. oraz liczne orzecznictwo sądów unijnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika E.N. i J.N., złożony w trybie art. 42a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych podlega odrzuceniu. Przede wszystkim przepisy powyższe nie mają zastosowania do sędziów Sądu Najwyższego, lecz sędziów sądów powszechnych, co już skutkuje jego odrzuceniem jako niedopuszczalnego. Niezależnie od powyższych błędów w podstawie prawnej, wniosek nie spełnia również określonych art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z treścią art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności).

Na podstawie art. 29 § 9 i 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

Podkreślić należy, że skoro w założeniu ustawodawcy przedmiotowy

wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przez niego wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2024 r., I NB 8/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2024 r., III CB 22/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., I ZB 45/22, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2024 r., I ZB 117/23; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Jednocześnie przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów, a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania, lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2024 r., III CB 18/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Wniosek pełnomocnika powodów, złożony w sprawie III CSK 2644/25 w sposób oczywisty nie czyni zadość tym wymaganiom. Wprawdzie wnioskodawca

wskazuje na okoliczność powołania sędziego Sądu Najwyższego Beaty Janiszewskiej w ramach postępowania konkursowego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., jednakże powołane okoliczności mają charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez sędziego, niezależnie od jej okoliczności, co w oczywisty sposób stałoby w sprzeczności z treścią i celem art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Szczegółowa analiza wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego Beaty Janiszewskiej uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wymogu wskazania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania sędziego Beaty Janiszewskiej na urząd sędziego Sądu Najwyższego, lecz koncentruje się na występującej zdaniem wnioskodawcy, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie ustawy nowelizującej z dnia 8 grudnia 2017 r.

Wnioskodawca w żadnym zakresie nie wykazał jak okoliczności związane z powołaniem oraz sposób postępowania sędziego po powołaniu, w rozumieniu art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, miałyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności w okolicznościach tej konkretnej sprawy. Zdaniem Sądu Najwyższego wnioskodawca nie wypełnił wynikającego z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziego, już po jego powołaniu, w kontekście charakteru tej konkretnej sprawy i okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku.

Odnosząc się do argumentacji zawartej we wniosku złożonym w przedmiotowej sprawie, podnieść trzeba, że uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, przestała obowiązywać.

Przepis art. 190 ust. 1 Konstytucji stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Nadany przez Konstytucję przymiot ostateczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, *lege non distinguente nec nostrum est distinguere*, skutkuje zatem ich niepodważalnością, pod jakimkolwiek tytułem i przez jakikolwiek organ państwowy. Od strony formalnej nie ma instrumentów prawnych, służących do tego, by weryfikować i negować orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w aspekcie ich obowiązywania, czy też poddawać kontroli poszczególne składy sędziowskie, w których orzeczenia te były wydawane. Takie analizy pozostają pozbawione podstaw prawnych, i to zarówno rangi ustawowej, jak i ustrojowej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2024 r., I KK 107/23; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2023 r., I ZO 120/23).

Także powoływanie się na orzecznictwo unijne i międzynarodowe jest niezasadne, albowiem wiąże ono tylko strony w indywidualnej sprawie (art. 46 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) i nie stanowi źródła prawa, a tym samym nie zmienia prawa w Polsce, zaś dla wywołania skutków musi zostać wykonane przez organy państwa. Jak słusznie wskazano w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2021 r., w sprawie o sygn. akt K 3/21, orzecznictwo jakiegokolwiek sądu, czy to zagranicznego, czy to krajowego, nie może zwolnić polskich sędziów z obowiązku stosowania Konstytucji RP, ani upoważnić sędziów do odmowy stosowania przepisu Konstytucji RP, którego, zdaniem sądu, nie można pogodzić z jakąkolwiek interpretacją innego przepisu prawa, w szczególności przepisu prawa Unii Europejskiej. Art. 178 ust. 1 Konstytucji RP wymaga, aby sędziowie kierowali się tylko Konstytucją oraz ustawami i zasada ta, na podstawie art. 8 ust. 2 Konstytucji RP, podlega bezpośredniemu stosowaniu, z pierwszeństwem wobec innych przepisów prawa. Norma prawna przyznająca sądom kompetencje do kontroli legalności procedury powołania sędziego, w tym aktu powołania sędziego przez Prezydenta RP, jest niezgodna z art. 2, art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP,

a ponadto narusza art. 8 ust. 1 i art. 90 ust. 1 Konstytucji RP. Konsekwencją konstytucyjnej regulacji prerogatywy Prezydenta RP, polegającej na powoływaniu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, jest oczywisty wniosek, że w świetle art. 87 ust. 1 i art. 8 ust. 1 Konstytucji RP, przepis umowy międzynarodowej, ani tym bardziej norma zrekonstruowana w oparciu o jego treść, nie może ograniczać prawa Prezydenta RP do powołania określonej osoby na stanowisko sędziego, jeśli tylko z takim wnioskiem zwróci się Krajowa Rada Sądownictwa. Jak słusznie zauważa Trybunał Konstytucyjny: „z przedstawionych wyżej powodów również norma wyprowadzona przez TSUE z art. 19 ust. 1 akapit drugi oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej w zakresie, w jakim - w celu zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii Europejskiej oraz zapewnienia niezawisłości sędziowskiej - przyznaje sądom krajowym kompetencję do stwierdzania wadliwości procesu nominacji sędziego i w jego efekcie odmowy uznania za sędziego osoby powołanej na urząd sędziowski zgodnie z art. 179 Konstytucji, jest niezgodna z art. 2, art. 8 ust. 1, art. 90 ust. 1 i art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji” (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2021 r., K 3/21).

Przypomnieć też należy, iż Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 marca 2022 r., K 7/21 (Dz. U. poz. 643), stwierdził, że art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w zakresie, w jakim przy ocenie spełnienia warunku „sądu ustanowionego ustawą”:

- a) dopuszcza pomijanie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe przepisów Konstytucji, ustaw oraz wyroków polskiego Trybunału Konstytucyjnego,
- b) umożliwia samodzielne kreowanie norm dotyczących procedury nominacyjnej sędziów sądów krajowych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe w procesie wykładni Konwencji - jest niezgodny z art. 89 ust. 1 pkt 2, art. 176 ust. 2, art. 179 w związku z art. 187 ust. 1 w związku z art. 187 ust. 4 oraz z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP.

W końcu w sposób nieuprawniony w uzasadnieniu wniosku wskazano na wadliwość procedury powołania sędziów z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa.

Sposób powołania sędziów na podstawie art. 9a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3.), czyli przez Sejm, jest zgodny z Konstytucją, o czym orzekł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 marca 2019 r., w sprawie o sygn. K 12/18. Wszelkie twierdzenia, że Krajowa Rada Sądownictwa nie jest organem konstytucyjnym, nie znajdują potwierdzenia w prawie i są nieuzasadnione.

Reasumując, wniosek pełnomocnika powodów o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Beaty Janiszewskiej nie spełnia wymogów wskazanych w art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym. Świadczy o tym fakt, iż wnioskodawca nie dopełnił wymogu wynikającego z treści art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, pomijając przesłankę „okoliczności danej sprawy”. We wniosku nie przywołano bowiem jakichkolwiek argumentów wskazujących na to, jak w realiach tej konkretnej sprawy, okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego Beaty Janiszewskiej i jej postępowania po powołaniu, mogłyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności oraz na jej wynik, przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Dodatkowo złożony wniosek nie spełnia przesłanki przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie.

Powyższe zaniechanie niewątpliwie świadczy o niedochowaniu wymagań z art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym. Brak ten ma przy tym, zgodnie z treścią art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, charakter nieusuwalny i musi skutkować odrzuceniem wniosku. Przy czym Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że ocena warunków formalnych wniosku możliwa jest przez sąd w składzie jednego sędziego (sprawozdawcy) i tym samym odrzucenie wniosku dopuszczalne jest przez sąd w tym samym składzie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2022 r., III CB 2/22; postanowienie SN z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 10/22; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2024 r., III CB 7/24).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

(M.M.)

[a.]